

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-05-16
Besvaras senast
2025-05-28 kl. 12.00

Till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1180 Konsekvenserna av den globala biståndsnedgången

Den 7 maj 2025 publicerade OECD:s biståndskommitté (Dac) rapporten Preliminary Official Development Assistance Levels in 2024 (DCD(2025)6), som visar att de totala biståndsnivåerna från OECD:s medlemsländer minskade med 7,1 procent i reala termer under 2024. Detta innebär det största relativa fallet i ODA (Official Development Assistance) sedan 2012, och kommer i en tid då behoven av internationell solidaritet är större än på flera decennier.

Totalt uppgick biståndet till 212,1 miljarder USD – motsvarande 0,33 procent av Dac-ländernas samlade BNI – en nivå som ligger långt under det FN-mål om 0,7 procent som Sverige historiskt har varit ett av få länder att leva upp till.

Minskningen kan spåras till flera faktorer:

- Kraftigt minskade bidrag till multilaterala organisationer, såsom Världsbankens IDA-fond och IMF:s Resilience and Sustainability Trust (–10,9 procent)
- Minskade bilaterala stödinsatser, inklusive till Ukraina (–16,7 procent)
- Fall i det humanitära biståndet (–9,6 procent), trots ökande konflikter, klimatkriser och hunger
- Stora neddragningar av kostnader för flyktingmottagande i givarländer (–17,3 procent), vilket utgör 13,1 procent av Dac-ländernas ODA

Den minskade biståndsvolymen till minst utvecklade länder (–3 procent) och till Afrika söder om Sahara (–2 procent) riskerar att direkt förvärra situationen för människor som redan befinner sig i akut behov av stöd – inte minst i länder där klimatförändringar, konflikter och ekonomisk instabilitet samverkar till att underminera möjligheterna till hållbar utveckling.

Även stödet till det humanitära systemet är under hård press. FN:s samlade humanitära appeller var kraftigt underfinansierade redan under 2023, och läget har förvärrats ytterligare under 2024. Att biståndet nu minskar, samtidigt som kostnaderna för både klimatrelaterade katastrofer och utdragna konflikter ökar, skapar ett farligt glapp i det internationella systemets förmåga att reagera på kriser.

Sverige har i många år varit en global föregångare inom internationellt utvecklingssamarbete – inte bara genom att avsätta minst 0,7 procent av BNI

till bistånd, utan även genom att kanalisera betydande kärnstöd till FN-organ, civilsamhällesorganisationer och multilaterala fonder som Gavi, UNFPA och Världsbanken. Denna strategi har syftat till att stärka långsiktiga institutioner, öka effektiviteten i biståndet, minska fragmenteringen och säkerställa att biståndet når de mest utsatta.

Det är därför djupt oroande att Sverige under 2023 och 2024 inte bara sänkt det totala biståndsanslaget, utan också kraftigt reducerat kärnstödet till flera centrala multilaterala aktörer. Parallellt har regeringen förändrat biståndets inriktning i enlighet med Tidöavtalets skrivningar om migration som överordnad prioritet och avvecklat viktiga principer såsom PGU (Politik för global utveckling) och ett tydligt rättighetsfokus.

Den socialdemokratiska linjen bygger på principerna om behovsprövat bistånd, respekt för givarländernas ägarskap, långsiktighet och global solidaritet. Det är också en hållning som sätter barns rättigheter, jämställdhet, civilsamhällets handlingsutrymme och demokratifrämjande i centrum. När OECD nu svart på vitt visar att givarländerna – inklusive Sverige – minskar sitt ansvarstagande är det rimligt att kräva en redovisning av vad den svenska regeringen faktiskt gör, eller inte gör, för att motverka denna utveckling.

Frågan gäller i högsta grad biståndsministerns ansvar, inte bara vad gäller budgetprioriteringar, utan också Sveriges agerande i OECD-Dac, FN-systemet och andra multilaterala forum där regeringen förhandlar, positionerar sig och påverkar normer. Om Sverige vill fortsätta vara ett land som gör skillnad krävs en tydlig strategi – inte ytterligare neddragningar, omprioriteringar eller retorik om "effektiviseringar" som i praktiken innebär att människor får mindre stöd.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Benjamin Dousa:

Avser statsrådet, inom ramen för sin tjänsteutövning, att vidta några konkreta åtgärder för att motverka de negativa konsekvenserna av den globala nedgången i biståndsnivåerna, inklusive de som följer av Sveriges egna beslut om minskade anslag till multilaterala organisationer, minskat humanitärt stöd och minskat bistånd till de minst utvecklade länderna?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck